

מראי מקומות - מועד קטן

י:

א. רב שרא לסרוקי סוסיא

כ' הערוך השלחן (או"ח תק"ו, ב') דמה דמותר לסרוקי סוסיא ליפותו, היינו משום שהוא תענוג לו (יש לעי' אם כוונתו דהוי תענוג לבעלים או לבהמה), אבל המשנה ברורה (שם, ה') ביאר שהוא מצרכי הרכיבה. וע' בספר פסקי תשובות (שם, ג') שרוצה לתלות שאלה אחרת במח' זו, דהיינו האם מותר לשטוף את המכונית שלו בחוה"מ, דאם ההיתר משום תענוג, י"ל דהבעלים מתענגים מזה, דהמכונית שלו יפה, אבל אם ההיתר לסרוק הסוס הוא משום צרכי רכיבה, ודאי אין שייך צרכי רכיבה בשטיפת המכונית. והביא מהבאר משה (ז', נ"ו) שהחמיר, ומלבד הטעם הנ"ל, דס"ל להמ"ב דטעם היתר סריקת הסוס הוא משום צרכי רכיבה שלא שייך כאן, וכאן גם יש טירחא יתירה, ולכן אסור לכ"ע.

ב. היכי דמי, שקיל רברבי ושביק זוטרי, וכו'

פי' בהערות להגרי"ש, דכדי להתיר לא סגי במה דבאמת כוונתו הוא אדעתא דבי דרי, אלא צריך שיהי' גם ניכר מתוך מעשיו שמתכוין לזה. ובביאור הא דצריך להיות ניכר מתוך מעשיו, הביא בשם הראשונים דזהו משום איסור מראית עין, וכ"כ הריטב"א. והעיר הגרי"ש דלכאנ' הי' שייך לפרש באו"א, דאם עושהו באופן שיהי' תועלת להקרקע, א"כ אפי' אם באמת אינו מכוין לזה, מ"מ הוי פסיק רישא ואסור. ודייק מהא דלא פי' הראשונים כן, דס"ל שאין איסור פסיק רישא בחוה"מ.

ג. פרקמטיא כל שהוא אסור

ובביאור האיסור, כ' הרא"ש (סי' כ"ג) שהוא משום טירחא. אבל הנמוקי יוסף (ד: בדפי הרי"ף) ביאר שהוא משום גזירה שמא יכתוב. ולכאנ' יהי' נפק"מ בין הטעמים ע"פ מש"כ הטל חיים, דלפי טעם הרא"ש לא יהי' אסור להקדיש ולהעריך, שאין שום טירחא בזה, אבל לפי טעם הנ"י, שפיר י"ל דעדיין יש לגזור שלא יכתוב, וכמו שהוא אסור בשבת ויו"ט.

וע"ע בערוך השלחן (או"ח תקל"ט, ג') שהביא עוד טעם לאסור, דהא דאסרו חז"ל לעשות מלאכה בחוה"מ, היינו כדי שיהיו אוכלים ושותין ויגעין בתורה. ולפי"ז, אם היו מניחים להם לעסוק במשא ומתן, ממילא יהיו טרודים כל היום, ולא יהי' להם פנאי לעסוק בתורה.

ד. ובדבר האבד מותר

מבואר מדברי תוס' דחשיב דבר האבד רק אם יהי' לו אבידה בקרן גופא, אבל מה שיהי' יכול להרויח יותר בחוה"מ אינו חשיב דבר האבד. וע' ברא"ש (סי' כ"ג) שכ' ע"פ הירושלמי דאם נזדמן במועד דבר שאינו מצוי, מקרי שפיר דבר האבד, דמניעת הריחוק הוא הפסד כיון שדבר שאינו מצוי הוא. וע' בבית יוסף (או"ח תקל"ט, ה') שהאריך בזה בשיטות המחמירים והמקילים בזה, ומסיק דיש לסמוך על המקילים הלכה למעשה ולהורות להיתר במקום שאין להם מנהג קבוע לאסור, וכן פסק בשו"ע שם.